

v Škofji Loki: „Učiteljstvu je treba kosti numerirati!“ Ona naj zve nemoralnosti, ki se proizvajajo nad učiteljstvom v živi besedi, da ji bodo ostala jasno v spominu in bo zaupalo tedaj učiteljstvu, ko bo potreba izreči odločilno besedo in obsodbo nad našimi zatiralci.

Tega postopanja do sedaj ni bilo in mi smo ga pogrešali, žalilo nas je to mnogokrat, a bili smo obzirni. Mogoče preobzirni in se je to nad nami samimi maščevalo. Naše vrste so se otresele gnilebe in kar je bilo nagritega, je šlo tja, kamor spada. Ta proces je bil potreben, ker mi potrebujemo za novo dobo, ki se nam odpira, čistih vrst in svežih moči. Rekli smo že nekoč, da mi ne potrebujemo vnanjih preobratov, temveč notranjih preobratov, to je evolucije v srcih in mislih učiteljstva, in ta se vrši ravno sedaj v dobi presekucije. Ta notranji preporod nam pa ustvari moč, na katere se bomo lahko zanašali tudi z največjimi zahtevami. Zatorej bomo vestno motrili svoje vrste, šteli značaje, da se nam pozneje zopet ne vrinejo škodljivci v naše vrste. Če se pa vrste naših nasprotnikov zadovoljujejo z vnanjimi, navideznimi prevrati, je to njih skrb, mi zase poudarjamo, da bomo od sedaj naprej odločno zavračali vsak tak element, ker postanejo ravno ti elementi v kritičnih trenutkih najnevarnejši.

S temi besedami se obračamo posebno de mlajšega učiteljstva, da se pripravi na novo dobo in delo, ki nas čaka. Iz sedanjih perspektiv je razvidno, da ne bomo korakali sami, temveč bomo našli opore v močnem delu našega naroda, vendar se moramo v prvi vrsti zanašati le nase in v samopomoč. Naša podlaga je napredna, a ukleniti se političkim strankam ne bomo dali. Po sedanji dobi šele napoči dan, ko bo učiteljstvo dobojevalo boj za svobodo in ugled svojega stanu.

Čo bodo voditelji javnega mnenja z nami, bomo mi z njimi, če ne, bomo bojevali boj sami dalje, čeprav „na smrt obsojeni“ vemo, da napoči tudi nam dan vstajenja!

Ne bo učal klerikalizem dneva, da bi se vse slovensko učiteljstvo valjalo pred dr. Šušteršičem v blatu in da bi kot sužnji nekoč Cezarju klicalo: „Slava ti imperator, umirajoči te pozdravljajo!“ Zakaj mi predobro poznamo besede, ki so izšle iz ust istega vođa: „Šola je prokletstvo za ljudstvo!“ In pretočno se zavedamo svojega poklica!

† Josip Klobučar.

Iz Zagreba nam je došla žalostna vest, da je tamkaj preminul naš vrli prijatelj in tovariš Josip Klobučar, ki se je še udeležil „Zavezine“ skupščine v Radovljici.

Hrvaškemu naprednemu učiteljstvu, ki mu je služil blagopok. Klobučar z vsem srcem, naše iskreno sožalje ob prebriski izgubi!

Značajnemu možu in iskrenemu prijatelju ostani neminljiv spomin tudi v vrstah slovenskega učiteljstva!

Taki so!

V težkih časih živi Kranjsko učiteljstvo. Kdor se za te žalostne razmere le količkaj zanima, mora obdnevovati žilavost tistega učiteljstva, ki je v kljub vsemu terorizmu in korupciji ostalo značajno in je kot tako raje vztrajalo pri ovsnjaku, nego se nepošteno prilapizilo do kolača. Zakaj v trdni zavesti, da pošteno delo zasluži poštenega kruha, nismo hoteli ukloniti kolen in se s suženjsko tremo drsati k plačilu, do-ro vedo, da nam ne gre iz milosti, marveč da je krvavo zaslužen in da nam gre po vsej pravici. — Dajte cesarju, kar je cesarjeva in Bogu, kar je božjega — dajte vsakemu svoje, to je geslo postenjakov!

Strašen, obupen je že ta velikovečni boj za izboljšanje našega gmotnega stanja. Povsod, kamor smo potrkali, so nam vrgli v obraz koš obup, a storilo se ni nikdar nič v tem oziru. Ni čudno, da se je začela čistiti naša armada, da so se vzdignili iz nižnjega cepali po vrsti v sovražni tabor. Ostal pa nas je trop neustrašenih, ki nam je na izboževljenje ali smer.

Taka je perspektiva našega položaja že izdaleč — a še mnogo obupnejša je, kdor jo študira in konturah: „Slovenec že mori Slovenca brata!“

Res, velikodušni smo. Mirno prebolevamo udarce svojih zaslepljenih, prodanih bratov, brez togote poslušamo njihove sirove psovke... „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Dolgo dobo smo se naslanjali na tuje rame in naposled smo se preverili, da nam je iskati zmage le v samopomoči in nikjer drugje. Pustili smo se izkoriščati na vsakojake načine, a danes nečemo biti več hlapci svojega plačila, nečemo biti več prosjaki — ampak zahtevati moramo, kar smo že davno zaslužili. Naša zahteva pa bodi odločna, neupogljiva, neumakljiva niti za ped, zakaj le tako pridemo do tega, kar je našel!

Kdo nam more zanikati potrebo temeljitega izboljšanja našega gmotnega stališča? Kdor bi se to drznil, nima srca ne duše in ne zasluži, da se ga prišteva članom človeške družbe! Ali ni zadosti žalostno, da ima pri nas vsak hlapec, ki še morda za silo ne zna brati in pisati, danes gmotno stališče dosti boljše od učitelja izobraženca, ki je vendar pretrgal nekaj hlače po srednješolskih klopeh, ki ima v žepu državno zrelostno izpričevalo in katerega posel se sme prištevati najnapornejšim! Ali nam morete pokazati v dvajsetem stoletju večjo korupcijo? — Ko bi bilo po meri našega sedanjega plačila, bi morali hoditi po cesti s svojimi družinami vred razcapani in sestradani, da bi nam bilo videti skozi kosti.

Prva skrb vsakemu človeku je njegov obstanek. Zanj se je treba boriti v prvi vrsti. Tako krvave borbe za obstoj pa nima menda noben individij pod nebeškim solncem nego baš značajno krajsko učiteljstvo. Iz šole k posebnim uram, v posojilnice, občinske pisarne, k orglam in k podobnim stranskim opravkom se zatekaj — ako je na razpolago — še sreča! ti uboga para, če nečeš poginiti na cesti z ženo in otroki nag, bolan in sestradan! Zakon pa je seveda prav lepo zapisan: Dajte učiteljem, da bodo s svojimi družinami živeli, času in kraju primerno lahko brez stranskih opravil. — Tako je pisano — a udeležiti neče nihče tega. To je umazana ironija!

Toda kaj je treba več ponavljati take in enake jeremijade, saj vidimo vendar prejasno, kako je: Vero so oblekli v politički plašč, pravico so skrili, postavili so našemilu z masko sleparstva in ironije, poleg pa so postali slepi in gluhi za vse, kar jim blagodejno ne spolzne v obsežno bisago.

Taki so naši kruhorezci. Toda Bog jim blagoslovi, nismo jim zavidni; da, še več jim privoščimo, samo nam naj dajo, kar je našega! Zato nam gre in za nič drugega!

Zgodovina vseh časov je priča, da je v slogi moč in zmaga, v neslogi pogin. Mi smo bili v tem pogledu že apriori za prvo in ideal za slogo nas je vodil do danes. „Najjasnejše je pokazala to stremljenje „Zaveza“, ko je razposlala na vsa šolska vodstva „Vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole.“ Kdor je stavljena vprašanja prečital, je lahko izprevidel, da je stvar eminentne važnosti za vse slovensko ljudskošolsko učiteljstvo, „poleg pa strogo objektivna. To idejo „Zaveza“ je moral po pametni sodbi pozdraviti vsak slovenski učitelj brez razlike mišljenja, zakaj docela jasno je, da gre za celokupni blagor. Kdo bi mogel biti „Zavezi“ dovolj hvaležen za ta njen trudapoln korak in za ogromno, mučno delo, ki jo še čaka!

Niti od daleč nam ni prišlo na misel, da bi se našel kdo med slovenskim učiteljstvom, ki bi zalubil „Zavezi“ za to njeno požrtvovalnost pesek v oči — In vendar se je to zgodilo! — V „Slovenca“ se je oglasil predpretečeno sredo skrajno zaslepljen in zagrizen človek — slovenski učitelj! — ki se je drznil pljunuti svojim bratom v obraz. Pregnusno se nam vidi, da bi citirali na tem mestu njegovo skrajno hudobno bujskarijo!

Taki so torej! Čelo lastne koristi teptajo; to je gotovo višek zaslepljenja!

„Kärnten den Deutschen!“

Ob priliki, ko so se razposlale vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole, je došlo največ vprašalnih pol nazaj iz utrakvističnih šol s Koroškega. Na njih je bilo vse polno neslanih, naravnost žaljivih opazk. Tako n. pr. je pošta vračala pisma zato, ker je bilo na njih slovensko ime kraja, s pripomočjo „Existiert nicht!“ *)

Najznačilnejše je pa pismo iz Zilske Bistrice, v katero je učitelj utrakvistične šole, prepojen z nemško-narodnim šovinizmom, zapisal: „Kärnten den Deutschen!“ Ta izjava je značilna, ker je iz nje razvidno, kake (t. j. najzagrizenejši) učitelje se nastavlja na Koroškem na utrakvistične šole, da potujejo našo deco, da jo prepajajo z janičarskim duhom. Kako naj tak učitelj nudi naši slovenski deci pouk, ki odgovarja členu XIX. drž. osnovnega zakona, po katerem imajo vsi avstrijski narodi nedotakljivo pravico, izomikati se v svojem jeziku.

Proč z utrakvističnimi šolami, to naj bo geslo naših poslancev v boju za jezikovno vprašanje v Avstriji, ker te šole so Slovincem le pesek v oči in služijo le v germanizatorične namene! Člen XIX. mora postati jase, in to najbolj v šolskem oziru, ker drugače nam ravno na ta način požre na Koroškem s pomočjo utrakvističnih šol, kjer nastavljajo učitelje, s pomočjo katerih uveljavljajo zgoraj označeno geslo — nad 100.000 Slovincem. Če našim Kočevarjem ni potreba dvojezičnih šol, ki prebivajo na popolnoma slovenskem ozemlju, je dolžnost avstrijske vlade, da preskrbi tudi koroškim Slovincem šol, s podporo katerih se bodo s pomočjo lastnega denarja in na lastni zemlji lahko izobraževali v materinščini. Žalostno za Avstrijo, da še do danes noče priznati pravega pogoja kulturnega napredka in še ni uveljavila načela velikega pedagoga Komenskakega, ki je dejal, da je prvi pogoj uspešnemu pouku — materinščina. Pač ni bila Avstrija vredna velikega reformatorja šolstva in ni zaslužila, da bi bila deležna njegovih dobrot!

Ta karakterističen slučaj pa naj služi našim poslancem kot nov argument, da povedo naši vladi, kaj je pravzaprav člen XIX. drž. osnovnega zakona in kako se ga rešuje. Izvajamo konsekvence, ker bolje je, da častno pademo v boju, kakor da bi nečastno poginili!

Dekliški pouk na višjih učnih zavodih.

Deputacija zveze avstrijskih ženskih društev je bila dne 21. pret. mes. pri naučnem ministru Stürgkhu, kjer je protestirala proti odloku naučnega ministrstva z dne 27. febru. arja, s katerim se znatno otežuje dosedanj pouk deklic na deških gimnazijah in realkah. Ministrstvo je namreč izdalo naredbo, da smejo deklice obiskovati srednje šole samo v takih krajih, kjer ni kake višje dekliške šole, in še tam le v gotovem razmerju z dečki, namreč 5 %.

Grof Stürgkh je odgovoril, da bo sklical jeseni enketo, na kateri se bo razpravljalo, kako naj se omogoči deklicam pouk na višjih šolah. — Same enkete, da ne pridemo od njih nikamor naprej!

Šola novega tipa.

Že davno obstojajo na Nemškem posebne šole za manj nadarjene učence, sedaj so pa poizkušali v Berlinu z uvedenjem posebne šole za izredno nadarjene dijake. Svrha tej šoli pa bi bila, da zamorejo izredno nadarjeni dijaki s pomočjo te posebne šole izvršiti srednje šole v krajšem času, nego se to normalno dogaja. Prvi razred take šole otvorijo v začetku bodočega šolskega leta.

Uravnava učiteljskih plač na Hrvaškem.

Enketa sklicana zaradi tega vprašanja, nadaljuje svoja posvetovanja. Predlog naučnega oddelka, da bi se učiteljem dovolili vzgojni prispevki in dvostrake doklade, je enketa odklonila, dočim je sprejet predlog poslanca Rojca, da se vsem učiteljem zviša temeljna

*) V tem so koroški nacionalci podobni našim Slovincem!

plača. Troški bi bili v obeh slučajih enaki. Sedaj izdelava hrvaška vlada načrt, ki bo na jesen predložen saboru, tako da bo povišanje plač moglo stopiti v veljavo z dnem 1. januarja 1911.

Hrvaškim tovarišem želimo mnogo uspeha v boju za kruh!

Pozabljena §§ na Kranjskem!

§ 55

(Drž. zak. št. 62.) Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče svoje rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.

Da se učiteljem za časa in do dobrega daje, kar jim gre, za to skrbé in o tem do- ločujejo šolska oblastva.

§ 5

(Dež. zak. št. 21.) V vsakem šolskem okraju je napraviti najmanj eno meščansko šolo.

Vlado, ki je svoj čas telegrafično za- ukazala ustanovitev nemške mestne šole v Ljubljani, prosi kranjsko učiteljstvo za izvršitev gornjih §§!

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Odborova seja bo v torek, dne 5. julija ob 3. uri popoldne na Igu. Zaostale prosim, da poravnajo svoja plačila, da ne bo izkazovati dolgov.

Predsednik.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete so dalje pri- avila sledeča Zavezina društva:

- III. Goriško učiteljsko društvo:
6. Ignacij Križman, nadučitelj v Dorn- bergu;
7. Pavel Plesničar, nadučitelj v Aj- dovščini;
8. Alojzij Verč, nadučitelj v Kanalu;
9. Rudolf Vižintin, nadučitelj v Renčah;
10. Jakob Rojce, učitelj v Gradišču;
11. Rudolf Žnidarčič, učitelj v Dorn- bergu;
12. Amalija Jelšek, učiteljica v Dorn- bergu.

- IV. Sežansko učiteljsko društvo:
13. Anton Berginec, šolski ravnatelj v Sežani;
14. Alojzij Hreščak, učitelj v Lokvi;
15. Čaharija Silvester, učitelj v Povirju;
16. Balbina Eppich, učiteljica v Divači.
- V. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu:

17. Emil Pakiž, šol. voditelj v Križu;
18. Ferdo Stare, šolski voditelj v Bar- kovljah;
19. Martin Furlan, učitelj na Proseku;
20. Alojzij Bukavec, učitelj na Proseku;
21. Anton Grmek, učitelj na Vrdeli;
22. Ana Schreiner, učiteljica v Bar- kovljah;

23. Iva Sabadin, učiteljica na Vrdeli.
- VI. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:

24. Marija Clarici, nadučiteljica v Ru- dolfovem;
25. Adela Turk, učiteljica v Rudol- fovem;
26. Fran Dular, nadučitelj v Valtj vasi;
27. Viljem Gebauer, nadučitelj v Šmi- helu pri Rudolfovem.

Prosimo, da še druga Zavezina društva prijavijo delegete, da jih objavimo v prihodnji številki „Učit. Tov.“

Za glavno zborovanje se je dalje zglasila tema: „Narodno obrambno delo slovenskega učiteljstva.“

Vodstvo Zaveze:

L. Jelenc
predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Litijski ima svoj občni zbor dne 10. julija t. l. v Šmatnem pri Litiji ob dveh po- poldne s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev zborovanja po predsedniku.
2. Predavanje o varstvu otrok. Govori gospod svetnik Milčinski.
3. Zastopnika učiteljstva poročata o za- stopstvu učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu.

4. Poročilo tov. blagajničarke.
5. Volitev pregledovalcev računa.
6. Volitev novega društvenega odbora ter delegatov k „Zavezini“ zborovanju v Rudolfovem.
7. Posvetovanje o prihodnjem društvenem zborovanju in prijavi onih društvnikov in društvnic, ki bi bili voljni pri bodočem zborovanju poročati.

K obilni udeležbi vladno vabi društveni odbor.

Učiteljsko društvo za novomeški okraj je zborovalo dne 23. rožnika v Novem mestu. Zbrali smo se bili v lepem številu k prav res nepriljubljenemu prijateljskemu sestanku, ki je pričel o lepi slogi, kolegijski in stanovski zavesti v našem okraju.

Glavna točka dnevnega reda je bil razgovor o predpripravi za „Zavezino“ zborovanje. Izvolil se je pripravljalni odbor ki bo preskrbel vse potrebno. Določili smo tudi delegate.

Predlog, da pristopi društvo k obrambnemu skladu z enim kamenom, je bil soglasno sprejet.

Zborovanja se niso udeležili „hlapeci“, ki jih je pa v našem okraju prav pičlo število. Gotovo se bo verodostojni „Slovenec“ zaletel po načinu pariških apašev — toute vérité n'est pas bonne à dire — tudi v to poročilo kakor v ono iz ljubljanske okolice. Mi postajamo pač le važen faktor, ki se je povzpelo celo do časti, da mu je častitljivi „Slovenec“ posvetil in odprl kar novo rubriko.

To je bilo že drugo zborovanje v teku poldruga meseca. Prvo zborovanje je počastil s svojim obiskom tudi g. dež. šol. nadzornik Levec, kar se zadnjič pomotoma ni omenilo.

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja je zborovalo 2. junija v Ribnici. Dasi so šole v našem okraju dokaj raztresene, vendar se je udeležilo obnove zbora 18 tovarišev in tovarišic. Tovariš St. Tomšič je kot predsednik pozdravil navzoče ter z zadovoljstvom poudarjal, da ni pričakoval tako lepe udeležbe. Nato je podal besedo tov. Grčarju, ki je prav zanimivo obdelaval temo „Kulturna naloga naše šole z ozirom na socialen razvoj današnje dobe“. Tovariš se je moral mnogo baviti, ker je tako temeljito predaval o socializmu in njegovem razvoju. Zal, da za predavanje ni bilo dosti časa, in je predavatelj moral snov o kulturni nalogi naše šole precej skrajšati. Vsekako pa zasluži vse priznanje. Tov. Betriani je poročal o društvenem računu, ki izkazuje 35 K 74 h gotovine. — Kot „Zavezina“ delegata sta bila izvoljena Betriani in Stefančič, kot namestnik pa K. Fink. Sprejel se je dalje predlog tov. Vrbiča: Članarina in naročnina za „Tovariša“ naj se pošilja v mesečnih obrokih naravnost blagajniku (ne več hranilnici u. k.). Še le ta bo vlagal prejeto zneske v hranilnico. Tako bo kontrola lažja. Tov. Stefančič nasvetuje, da si učiteljski zbor vsake šole določi člana, ki bi pobiral ves stanovski davek svojih kolegov ter ga pošiljal blagajniku. Tudi to je bilo sprejeto. Za tem sta bili izvoljeni kot računski preglednici tovarišici P. Tomšičeva in Kraševac. Končno se je vršila volitev odbora. Na predlog tov. Grčarja je bil soglasno izvoljen stari odbor. Ker se je tov. Tomšič zaradi bolehavosti odrekel predstevstvu, se je odbor sestavil tako: Stefančič načelnik, Blahna namestnica, Betriani blagajnik, Zupančič tajnik, St. Tomšič odbornik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politiški okraj Ljutomer vabi k zborovanju, ki se vrši v četrtek, dne 7. julija 1910, v Križevcih po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Konferenčna vprašanja, posebno razgovor o reviziji učnih načrtov.
4. Volitev delegatov za „Zavezo“.
5. Važni predlogi za uradno konferenco.

4. Slučajnosti, Prosi se za polnoštevilni poset.

O d b o r.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 7. julija t. l. pri Sv. Miklavžu v šolskih prostorih po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Društvena poročila in dopisi.
3. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih.
4. Volitev delegatov za Zavezino XXII. glavno skupščino dne 6. in 7. avgusta t. l. v Rudolfovem.
5. Slučajnosti.

Na mnogobrojno udeležbo vabi

O d b o r.

Zaradi obeda se je oglasiti vsaj do 5. julija pri tovarišu Drag. Pinteriču, učitelju pri Sv. Miklavžu.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo dne 3. julija t. l. ob 11. uri v okoliški šoli v Celju. Volijo se odposlanci k letošnji glavni skupščini „Zaveze“. Na dnevnem redu so med drugim važne društvene zadeve in važni predlogi ter predavanje o naši stanovski gospodarski organizaciji. Zaradi važnosti točk, ki so na dnevnem redu in ker je to zborovanje zadnje pred sklepom šolskega leta, pričakujemo polno-

številne udeležbe. Kdor pa bi vendarle utegnil biti zadržan, naj blagovoli vposlati mal prispevek v društveno blagajnico. Za odbor: Franc Brinar, t. č. predsednik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca junija K 155.703-89.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Novi učni knjigi.** Ministrstvo je odobrilo učno knjigo: Macher Iv., Botanika za višje razrede srednjih šol. Cena 4 K 50 v. — Nadalje je ministrstvo odobrilo učno knjigo: Matek Bl., Geometrija za IV. in V. gimnazijski razred. Izpopolnil Josip Mazi. Cena 2 K 70 v. vezani 3 K 30 v.

Književnost in umetnost.

Matica Slovenska prosi vse poverjenike in člane, ki še niso poslali članarine za l. 1909., naj to store čimprej. Med knjigami za l. 1909. se nahaja obširni „Bleiwisov Zbornik“, „Koroška“ z natančnim jezikovnim zemljevidom te dežele, „Stanko Vraz“, prevod iz ruščine „Onjegin“ itd. — Za l. 1910. izide med drugim obsežna knjiga g. dr. B. Vošnjaka „Ustava in uprava Napoleonove Ilirije“, „Koroška“, II. del, prevod slovitega češkega romana „Jan Marija Plojhar“ itd. Članarina je 4 K.

Politiški pregled.

*** Rubež na plače in penzije.** Državni zbor je sklenil zakon, s katerim se povzraja eksistenčni minimum, to je znesek plač in pokojnin uradnikov, ki ga ni mogoče zarubiti. Dosedaj je bil tozadevni znesek 1600 kron na leto za aktivne uradnike in 1000 kron za penzioniste, vdove in sirote. Po novem zakonu je ta znesek povišan na 2000 kron za uradnike in na 1200 kron za penzioniste, vdove in sirote. Po novem zakonu je možno torej zarubiti pri dohodkih, ki izvirajo iz aktivnega službovanja, znesek, ki presega 2000 kron (dosedaj 1600 kron) in pri vseh drugih dohodkih 1200 kron, (dosedaj 1000 kron). Zakon stopi v veljavo s prvim četrtletjem, ki sledi onemu, v katerem bo zakon proglašen. Prepovedi plač, ki so bile dovoljene prej, kakor je stopil zakon v veljavo in ki so v nasprotju s tem zakonom, se razveljavijo, ako to zahteva dolžnik. Ta zakon, ki je jako važen toliko za uradnike, učitelje itd., kolikor za trgovce, obrtnike in posojilnice, je bil sklenjen, ker so se v zadnjem času jako podražila toliko živila, kolikor stanovanja.

*** Vlada proti Hrvatim.** Resno trdijo, da namerava vlada zapreti c. kr. pripravnico za učiteljske v Pazinu v Istri. Zavod je hrvaški in narod bi imel s tem neznansko škodo. Učitelja nameravajo poslati na otok Krk kot nadzornika. Res, tako pravične vlade ni nikjer pod solncem!

*** Aretacija pobeglih dijakov.** Na zahtevo zagrebške policije so aretirali na Reki dva dijaka, ki sta zbežala iz Zagreba iz strahu pred izpiti. Odpravili so ju zopet v Zagreb. To je tudi samo pod ogrsko vlado mogoče, da tira policija dijake k izpitu!

*** Baron Bienenroth proti slovenskim docenturam v Pragi?** „Narodni Listy“ poročajo z Dunaja, da se je ministrski predsednik baron Bienenroth v konferenci s slovenskimi poslanci glede slovenskih vseučiliških zahtev izrazil, da ne more dovoliti, da bi se na češkem vseučilišču v Pragi ustanovile stolice za slovenske docente, in sicer zategadelj ne, ker je zakonito določeno, da je učni jezik na tej univerzi izključno češki.

*** Prememba na hrvaški vladl.** „Novosti“ poročajo: Sedanji hrvaški podban Levin pl. Chavrak bo v kratkem imenovan ministrom za Hrvaško. Dr. Amruš postane podban. Na mesto dr. Amruša postane odetni predstojnik za nauk in bogočastje vseučiliški profesor in poslanec dr. Julij Rorauer.

Obrambni vestnik.

Nedolžnost kranjske vlade. Ko je „Jutro“ pisalo o razmerah, ki vije na Kranjskem nad naprednim učiteljstvom svoj krvavi bič, je bilo — čujte in strmitel! — konfiscirano. Toraj danes listi ne smejo pisati tega, kar počenja dan za dnem baron Schwarz. Pač žalostne razmere! Deželni predsednik izvršuje dejanja, o katerih se ne sme pisati v listih, ker je to

proti zakonito! No, pa se bo gospodom pri vladi že še prišlo do živga — pa od druge strani. Če Vas ni sram proizvajati demoralizacije, naj Vas tudi ne bo sram, da o nji zve širša javnost!

C. kr. nadzornik Stiasny in „Slovenec“. Pod naslovom „Liberalno učiteljstvo“ si je „Slov.“ napravil kar stalno rubriko, v kateri se od časa do časa izbljuje nad učiteljstvom. Sirovi napadi sicer ne zaslužijo odgovora, toda odgovarjali bomo le vedno vztrajno, da dokažemo, da imamo čisto vest in da se nas blato „Slov.“ ne prime, ki ga meče na nas. V štev. 136. nam ta list očita, da nekonsekventno postopamo glede g. nadzornika Stiasnega. Seveda za „Slov.“ je to nekonsekventno, če rečemo, da je „Slov.“ podal gospod Stiasny kakor vedno izborni in nepristrano letno poročilo, ker „Slovenec“ načelo je, svojega političnega nasprotnika ubiti — kot psa za plotom! Ni pa to naše načelo, ker smo bolj pošteni od „Slov.“, smo tolerantni in izrečemo tudi svojemu nasprotniku priznanje, če ga zasluži. Odločno pa moramo odbiti trditve, „da smo z najbolj ciganskimi psovskami napadali nadzornika Stiasnega“, kakor poroča „Slov.“ To je infamna laž, in najsi „Slov.“ zapomni, da mi nismo Jaklič, Kreki in Hočevarji, ker poznamo dostojnost. Da je nekdo izrekel zaupnico gosp. Stiasnemu, smo tudi poročali, ker nismo vajeni priobčevati neresničnih poročil ali jih zavijati po „Slovenčevem“, temveč priobčujemo vedno resnico. Izrekamo pa, da obsojamo, da je g. nadzornik Stiasny izbral svoj uradni moč v očitno politično namenel. Ne zahtevamo načesar nad črto pravičnosti! Sicer je pa pod imenovanim (v „Tov.“) poročilom še drugo poročilo, ki ga „Slov.“ nesramno taji, ker to bi odkrilo njega laž in namen.

Akademik „olika“. V Idriji je v c. kr. rudniški dekliski šoli pretekli teden cepil deklicam kože dr. Pavel Indra, po rodu Čeh po stanu okrožni zdravnik, ki njega ime ni neznano v logaškem okraju. Če kje cepijo kože, ni to nič posebnega: tisočkrat so jih že in jih še bodo, ko o dr. Indri ne bo ne duha ne sluha. Tudi bi ne omenjali cepjenja koz v Idriji, ako bi se pri tem svojem poslu, ki je njegova dolžnost, dr. Indra ne vedel tako neotesano, kakor se to nikakor ne da spraviti v sklad z akademsko oliko. Imenovani zdravnik je namreč tako „olika“ kričal na učiteljice in tako sirovo vpil na voditeljico, in sicer v pričo otrok! — da njegovega nekvalifikovanega vedenja ne moremo dovolj odločno grajati, ampak ga s primernim spoštovanjem vračamo na njegov naslov. In zakaj? Zato, ker niso hotele učiteljice zanemariti pouka, da bi mu asistirale pri cepljenju — ki se je vršilo med šolskim poukom. Ali misli dr. Indra, da so tudi učiteljice njegovi asistenti, kakor mu je tista oseba ženskega spola, ki mu stoji prav blizu in zna tudi mešati zdravila? Ako misli tako, se temeljito moti! Tudi v Idriji je že cepilo šolsko mladino mnogo zdravnikov, ki niso pri tem, kar so dolžni storiti, povzročali nikakih kravalov in niso na sirov način učiteljstvu jemali ugleda! — Dr. Indra naj nikar ne misli, da so idrijske učiteljice zarobljene kravje dekle. Te bi mu take ljubeznivosti vrnila na svoj izdaten način, naše tovarišice pa so preoklane, nego da bi hotele imeti še kaj opraviti s takimi „akademskim olikancem“. Dr. Indra opozarjamo na § 118., odstavek 1., šolskega in učnega reda (drž. zak. št. 159, min. ukaz št. 49, 1905. l.), ki pravi, da so učiteljice uradne osebe, ki uživajo polno zakonito varstvo o blaste v. Če preudari to zakonito določbo, utegne priti do spoznavanja, da ga lahko razžaljene učiteljice citirajo pred sodnijo, kjer ga bodo poučili, da mora doktor zdravilstva upoštevati takt in dostojnost tudi učiteljicam nasproti!

Kranjske vesti.

—r— **Naš vrli tovariš Stefan Tomšič,** nadučitelj v Ribnici, je nevarno zbolel. Nevrestitja, vnetje desne pljučne mrene in razširjanje srca ga neznosno trpinčijo. Zaradi tega je bolan želodec, trebuh, križec, vse to je vir srčne bolezn. Že tri leta je zaradi nervoznosti komaj po 4 ure prespal. Že o Božiču se mu je svetovalo, da naj prosil bolniški dopust, pa vedno je odgovarjal: Do konca leta bom zdržal in pa dva učitelja sta že sedaj na dopustu. — Končno je sam spoznal, da ga je bolezen premagala. 15. junija je komaj prilezel v Ljubljano, da ga preišče dr. Julij Friedrich, a še težja mu je bila vožnja proti domu. — Delo ga je potrolo. Nikdar ni imel počitka. Celo domače naloge je popravljal, črtal napake — vse napačno pisane številke in črke je pisal spodaj, češ, učenci se pri domačih nalogah več prične nego pri šolskih. Kranjski šolski vrt — 22 a — z različnimi nasadi je lastno delo njegove roke. Poleg tega je skrb — vzgojil je 3 otroke — zaradi majhnih dohodkov učiteljskih plač, gotovo povzročila bolezen. Vrlemu, značajnemu tovarišu želimo od srca, da čimprej popolnoma okreva!

—r— **Aut — aut?** Tovariš P. iz Dol je hud, ker sem ga imenoval prikritega Slomškarja. Obžalujem in preklečujem lojalno vse, ako sem mu storil krivico. Ker je mož v resnici ves naš, mu polagam vezir pred noge. Malo čudno pa je le, čemu se tako vleče za Slom-

škarja nadzornika? Ako je tovariš P. bral v „Sl. N.“ dotične članke, naj reče, kaj je bilo tako strašnega, da je moral ravno on v ogenj za nadzornika? Če pa ni bral „inkriminiranih“ notic, temveč je podal, sledeč le par izjavam Slomškarjev v „Slovenec“ — on to izjavo le nekako in suo nomine, je pa to njegova reč. Kako je hlastnil „Slovenec“ po oni notici v „U. T.“ in se je norčeval zaradi nje iz nas pod naslovom: Liberalno učiteljstvo. Pač lahko se roga taki, vse graje vredni nedoslednosti. Zato bodimo dosledni in te doslednosti ne klonimo tudi pred nadzornikom — Slomškarjem ne! Dalje je bila ta izjava tudi jako nemestna, zakaj uradne konference niso zato, da bi podajali nadzornikom izjave. Vsakemu je pa tudi jasno, da spričo nadzornika pri sedanjih razmerah pač ni mogel nihče protiglasovati. Sedaj pa shranimo vezir lepo v nožnico pravega naprednjaštva in ga ne krhajmo s takimi — da milo rečem — nepremišljenimi izjavami, ki nam v prav nobenem oziru ne morejo koristiti. Upoštevati pa moramo pri vseh svojih delih in izjavah le maso, pa ne koristi poidecev. Eden za vse, vsi za enega — to bodi naše geslo v teh žalostnih časih. Pa brez zamere! (Tudi od naše strani. Op. uredn.)

Štajerske vesti.

—š— **Okrajna učiteljska konferenca v Celju dne 4. p. m.** Ta konferenca se je več let smela skupno za celjski in šmarški šolski okraj, a letos pa samo za celjski okraj, dočim bo imel šmarški svojo posebno konferenco. Pa še druga izprememba se je izvršila. S tem, da so se šole z nemškimi učnim jezikom izločile iz področja dosedanjih okrajnih šolskih nadzornikov in se pridilele posebnemu nemškemu šolskemu nadzorniku, so letos prvokrat izostali nemški učitelji. Je li šolska oblast hotela z ustanovitvijo posebnega nadzorniškega mesta za teh par nemških šol na Spodnjem Štajerskem dati dosedanjim gospodom šolskim nadzornikom zaupnico ali — nezaupnico, ne bomo preiskovali, gotovo pa je, da se je s to novo napravo našim gospodom šolskim nadzornikom stališče izdatno olajšalo. Zaradi par takim imenovanih nemških učiteljev in učiteljic, se je pri uradnih konferencah slovenščina potiskala v kot, kar je pri slovenskem učiteljstvu zbuvalo nevoljo in srd in jim jemalo veselje do delovanja v takih konferencah. Izpremenjene razmere je naš c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Supanek upošteval, in je zadobila letošnja konferenca več ali manj slovensko lice. Konferenca sama je tudi precizirala svoje stališče v obliki samostojnega predloga, ki se je glasil: Poslovni jezik naše okrajne učiteljske konference je slovenski, zaradi česar je pisati vse konferenčne in nadzorstvene zapisnike v slovenskem jeziku. Predlog je vložil nadučitelj Brinar in ga je utemeljeval z ognjevitimi besedami. Predlog je bil z velikim navdušenjem soglasno sprejet. Predlagatelj je namreč zahteval tudi nasprotno glasovanje in je se konstatiralo, da ni nihče proti. Vi, „prijatelji“, ki prežite na ubogo učiteljstvo! Govorile so „prodane duše“, „izdajice naroda“ itd. Tako bo govorilo učiteljstvo tudi v drugih okrajih! — Toda k poročilu! Predsednik konference, c. kr. okrajni šolski nadzornik, je otvoril konferenco s trikratnim „živjo“ na presvetlega cesarja. Za svojega namestnika je imenoval nadučit. Brinarja iz Gotovelj, za zapisničarja sta pa bila z vzklikom izvoljena učitelj Stante iz Celja in učiteljica Confidenci iz Petrovč. Gosp. nadzornik je v svojem poročilu podal učiteljstvu zlata vredne migljaje glede pouka in vzgoje. Dal je učiteljstvu tudi navodilo, kako stališče naj bi zavzemalo v teh, od političkih strasti razburkanih časih. Ne da se ugovarjati lepim naukom g. nadzornika. Toda če bi se vse učiteljstvo do pičice ravnalo po besedah g. nadzornika, vendar še ne bo miru. Učitelj, ki dandanes deluje v smislu šolskega zakona, ne sme imeti ugleda, in čim več ga ima, tembolj ga nasprotni „bojni svet“ vzame na muho in kuje naklepe, kako bi ga podrl. Nasprotniki šole bi mirovali šele takrat, kadar bi pomeli tudi z vami, gospodje posvetni c. kr. okrajni šolski nadzorniki, in bi postavili na vaše mesto zopet vseomogočnega nadzornike v talarju. Slavna šolska oblast, uvažuj to in zavečaj se, da si dolžna ščititi učiteljstvo, kadar je preganjano zato, ker vestno deluje v duhu šolskega zakona! — Na dnevnem redu je bilo nadalje vprašanje o preosnovi učnih načrtov. To vprašanje je morala izdelati vsaka tuokrajna šola, glavni referent je bil pa nadučitelj K o š u t n i k iz Vojnika. Njegov skrbno in dobro izdelan referat je bil soglasno sprejet. — Kot drugi govornik je nastopil nadučitelj Brinar, ki je podaval o gojitvi telesnih vaj. Njegov govor, v katerem je drastično dokazoval, kako nepotrebno je, da se glede telesne vzgoje krene na popolnoma nova pota, je bil z navdušenim ploskanjem sprejet. O stanju šolskih vrtov je poročal nadučitelj Petriček. Iz njegovega poročila smo posneli, da je šolsko vrtnarstvo v primeri z lauskim letom precej napredovalo. Dodatno k svojemu poročilu je iz dna duše ter v pretresljivih besedah naglašal, da tekem 33 let, odkar je v službi narodnega šolstva, ni doživel, da bi se učiteljski požrtvovalni trud toli teptal kot dandanes. Mladi, še mlečnozobi ljudje se drznejo